

ประโยค ป.ธ. ๔

แปล มครเป็นไทย

สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

๑. อถ อุตฺตโร

ฉทวารราชิปตี	ราชา	รชมาโน	รชสฺสิโร
อรชํ	วิโร	โหติ	รชํ
พาโล	วุจจติ	๑	
ไอเมน	วฺยหตี	พาโล	โยคา
นฺหติ	ปณฺหติ	โต	
สพฺพโยควิสฺยฺตุโต	โยคกฺเขมีติ	วฺจจตี	

คถาทวเยน ปฏิกายิ ๑

ตตถ ฉทวารราชิปตีติ เตสํ รูปาทีหิ อนภิกฺกตตาย ฉนฺนํ ทวารานํ อธิปตี ปุคฺคโล ราชา นาม ๑ รชมาโนติ รูปาทีสุ อารมฺมณฺเสสุ รชนฺโต รชสฺสิโร นาม ๑ อรชนฺติ เตเสว อรชนฺโต ๑ รชนฺติ รชนฺโต ๑ ไอเมนฺนติ กาโมฆาทีนา จคฺคฺพิชไอเมน ๑ โยคา นฺหตีติ สมฺมปฺปชานสงฺขาเตน โยเคน ตํ โอฆํ วิโนเทติ ๑ สพฺพโยควิสฺยฺตุโตติ สพฺเพหิ กามโยคาทีหิ วิสฺยฺตุโต ๑

นาคราชา ตํ สุตฺวา ว มยา เอกํ พุทฺธนฺตรํ เอวรูปํ ปทํ น สุตฺปุพฺพํ อฺปฺปนฺโน วต โภ โลเก พุทฺธโรติ ตฺวญฺจมานโส อุกกโต อุตฺตริตฺวา อุตฺตเรน สทฺธี สตฺถุ สนฺติกํ คนฺตฺวา สตฺถารํ วนฺทิตฺวา โรทมาโน อตฺตโน เอรกปตฺตจฺเจทนมตฺตํ นิสฺสาย ติริจฺฉานโยนิยํ นิพฺพตฺตภาวํ กเถตฺวา อหํ ภนฺเต เอกํ พุทฺธนฺตรํ เนว มนุสฺสตฺตํ ลกามิ น สทฺธมฺมสฺสวณฺํ น ตฺมฺหาทีสฺส พุทฺธสฺส ทสฺสนฺนติ อาห ๑

๒. สดธา มหาราช มนุสสตกตาที นาม ทูลลภเมวาติ ทสฺเสนโต
ธมฺมปทสฺส พุทฺธวคฺเค อิมํ คาลมาห

กัจจโณ มนุสสปฏิลาโก กัจจัน มจฺจานชีวิทํ

กัจจัน สทฺธมฺมสฺสวณํ กัจจโณ พุทฺธานมฺปฺปาโทติ ฯ

ตตฺถ กัจจโณติ มหนฺตกุสเลน ลทฺธพฺพตฺตา กัจจลทฺโธ ทูลลโก ฯ
มนุสสปฏิลาโกติ มนุสสตตฺตปฺปฏิลาโก ฯ กัจจนฺติ นีรนฺตรํ กสิกมฺมาทีนํ
กตฺวา ชีวิทวฺคฺติขมฺภนโตปิ ปริตฺตญฺจายิตายปิ กัจจลทฺธํ ฯ มจฺจานชีวิทนฺติ
สฺตคฺตानํ ชีวิทมฺปิ ฯ กัจจนฺติ อนนฺกปฺเปสฺสุปี ธมฺมเทสกปฺคฺคฺลสฺส ทูลลภตฺยา
กัจจลทฺธํ สทฺธมฺมสฺสวณมฺปิ ฯ กัจจโณติ มหุสฺสาเหเน อภินิหารสฺส สมิชฺฌนโต
สมิทฺธาภินิหารสฺส จ อนนฺกปฺโปกฺกฺวิสทฺสเสหิปี ทูลลภฺปฺปาทโต กัจจลทฺโธ
อติวีย ทูลลโก พุทฺธานํ อฺปฺปาโทปิตี ฯ

ตํ สุตฺวา นาคราชา ตํทิวสํ ปจฺมผลํ ลภฺยฺย ตีรจฺฉานกตตฺตา
ปน นาลตฺถ ฯ โส อณฺเณ นาคา วีย ปฺภฺสิสนฺธิ ตจฺจหนํ วิสฺสฏฺจ-
นินิทฺโทกมฺมนํ สชชาติยา เมถุนเสวนา จุตฺตีติ ปญฺจสฺสุ จาเนสฺสุ อภิถมฺนภาวํ
ปตฺวา มาถวกรูเปเนว วิจิริตฺถํ ลภฺตีติ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ร. ๔
แปล มครเป็นไทย

๑. ลำดับนั้น อุตตรมาณพ จึงจับแก้ด้วย ๒ กล่าวว่
 บุคคลผู้เป็นใหญ่แห่งทวาร ๖ ชื่อว่าพระราชชา,
 พระราชาผู้กำหนด ชื่อว่ามีรัฐิบนพระเศียร,
 ผู้ไม่กำหนด ชื่อว่ามีรัฐิไปปราศแล้ว, ผู้กำหนด
 เรียกว่าคนพาล ๗ คนพาลอันโอหะพัดไป,
 บัณฑิตบรรเทาได้ด้วยความเพียร, ผู้ไม่ประกอบ
 ด้วยโยคะทั้งปวง เรียกว่าผู้มีกรรมอันเกษมจากโยคะ ๗

บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า จตุวารชิปติ ความว่า บุคคลผู้เป็นใหญ่
 แห่งทวาร ๖ ชื่อว่าพระราชชา เพราะทวารเหล่านั้น อันรูปเป็นต้นครอบงำไม่ได้ ๗
 บทว่า รขมานิ ความว่า ผู้กำหนดอยู่ในอารมณ์มีรูปเป็นต้น ชื่อว่ามีรัฐิบน
 พระเศียร ๗ บทว่า อรัช ได้แก่ ผู้ไม่กำหนดอยู่ในอารมณ์เหล่านั้นนั่นเอง ๗
 บทว่า รช แปลว่า ผู้กำหนดอยู่ ๗ บทว่า โอเมน ได้แก่ อันโอหะ ๔ อย่าง
 มีกาโมหะเป็นต้น ๗ สองบทว่า โยคา นุทติ ความว่า บัณฑิตยอมบรรเทา
 โอหะนั้นได้ ด้วยความเพียรกล่าวคือสัมมัปปธาน ๗ บทว่า สพุพโยควิสยुคโต
 ได้แก่ ผู้ไม่ประกอบด้วยโยคะทั้งปวงมีกามโยคะเป็นต้น ๗

พญานาคพอได้ยินเพลงแก่นั้นก็ดีใจว่า เราไม่เคยได้ยินบทเช่นนี้ตลอด
 พุทธันดร ๑, พระพุทธเจ้าทรงอุบัติในโลกแล้วหนอ ท่านผู้เจริญ ขึ้นจากน้ำแล้ว
 พร้อมด้วยอุตตรมาณพ ไปสำนักพระบรมศาสดา ถวายบังคมพระบรมศาสดา
 แล้วร้องให้ กราบทูลความที่ตนอาศัยกรรมเพียงตัดใบตะไคร้ น้ำแล้วบังเกิดใน
 กำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน แล้วกราบทูลว่า พระเจ้าข้า ข้าพระองค์ไม่ได้ความเป็น
 มนุษย์ ไม่ได้สดับพระสัทธรรม ไม่ได้เห็นพระพุทธเจ้าเช่นพระองค์ตลอด
 พุทธันดร ๑ เลย ๗

๒. พระบรมศาสดา ตรัสว่า มหาบพิตรเชื่อว่าความเป็นมนุษย์เป็นต้น
ได้โดยยากแท้ ดังนี้แล้ว เมื่อจะทรงแสดง (ธรรม) จึงตรัสพระคาถานี้
ในพุทธวรรคธรรมบทว่า

การได้เฉพาะความเป็นมนุษย์ ได้ยาก,
ชีวิต (ความเป็นอยู่) ของหมู่สัตว์ผู้ต้องตาย
ได้ยาก, การสดับพระสัทธรรม ได้ยาก,
การอุบัติแห่งพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ได้ยาก ฯ

บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า กิจฺจ โควมาว่า ชื่อว่าได้โดยลำบากคือ
ได้โดยยาก เพราะต้องได้ด้วยกุศลใหญ่ ฯ บทว่า มนุสฺสปรภฺติลาโภ แปลว่า
การกลับได้ความเป็นมนุษย์ ฯ บทว่า กิจฺจํ โควมาว่า ชื่อว่าได้โดยลำบาก
เพราะต้องทำกสิกรรมเป็นต้นแล้วสืบต่อความเป็นไปแห่งชีวิตอย่าง
มิขาดสายบ้าง เพราะชีวิตตั้งอยู่ได้ชั่วคราวบ้าง ฯ

สอบบทว่า มจฺจานชิวิตํ คือ แม้ชีวิตของสัตว์ทั้งหลาย ฯ บทว่า กิจฺจํ
ควมาว่า แม้การสดับพระสัทธรรม ชื่อว่าได้โดยลำบาก เพราะบุคคลผู้แสดง
ธรรมหาได้ยาก แม้ในกัปเป็นอนเนก ฯ บทว่า กิจฺจ โควมาว่า แม้การอุบัติแห่ง
พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ชื่อว่าได้โดยลำบาก คือได้โดยยากเหลือเกิน เพราะ
อุภินิหารสำเร็จได้ด้วยอุตสาหะใหญ่ และเพราะการอุบัติของท่านผู้สำเร็จ
อุภินิหารแล้วหาได้ยาก แม้โดยพันโกฏิก็เป็นอนเนก ฯ

พญานาค ครั้นสดับพระธรรมเทศนานั้นแล้วพึงได้ผลลำดับแรก
(โศดาปัตติผล) ในวันนั้น แต่ไม่ได้ เพราะเป็นสัตว์ดิรัจฉาน ฯ พญานาคนั้น
ถึงความไม่ลำบาก ในฐานะ ๕ คือ ถือปฐิสนธิ ลอกคราบ การวางใจยังลงสู่
ความหลับ การเสพเมถุนด้วยนางนาคผู้มีชาติเสมอกัน จูติ เหมือนพวกนาค
เหล่าอื่น ได้เที่ยวไปด้วยรูปร่างของมาณพนั้นแล ฯ

พระวิสุทธาธิบตี จิตตคุตโต วัดสุทัศน์เทพวราราม
สนามหลวงแผนกบาลี

แปล
ตรวจแก้.